www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

فەرىدىددىن ئەتتار

مەتقاسىم ئابدۇراخمان
نەشرگە تەييارلىغۇچىلار: مۇھەممەدتۇرسۇن سىدىق
ئىزنىز ئاتاۋۇللا سارتېكىن

XIII — XII ئەسىر ئوتتۇرا ئاسىيا ۋە ئىران ئەدەبىيات تارىخىدىكى مەشھۇر سوفىستىك شائىرلارنىڭ بىرى شەيخ فەرىدىددىن مۇھەممەد ئەتتار (مىلادى 1145 ـ 1229 ـ يىللار) قەدىمكى ئىران مەدەنىيىتى مەركەزلىرىدىن بىرى بولغان خۇراسانىنىڭ نىشاپۇر ئەتراپىدا بىر تېۋىپ ئائىلىسىدە دۇنياغا كەلگەن بولۇپ، دەسلىپىدە دادىسىغا ئەگىشىپ تېبابەتچىلىك ئىلمىنى ئۆگەنگەن. كېيىنچە سوفىزم پەلسەپىسىنىڭ تەسىرىگە ئوچراپ، مەۋقەسىدە چوڭ بۇرۇلۇش ياسىغان. پەلسەپە، ئىلاھىيەت، ئەدەبىيات ـ سەنئەت، تارىخ، جۇغراپىيە، ئىتنوگرافىيە ۋە دىنىي مەزھەپلەرنىڭ قاراشلىرى توغرىسىدىكى ئىلىملار بىلەن شوغۇللىنىپ، «مەنتىقۇت ـ تەير» (قۇشلار نۇتقى)، «بۇلبۇلنامە»، «خۇسرەۋنامە»، «مۇشكىلات خاتىرىلىرى»، «پەندنامە»، «ئىلاھنامە»، «ۋەسىيەتنامە»، «ئۇلۇغلار تەرجىمھالى»، «بەگتاش ۋە رابىئە»، «گۈل ۋە خۇمرۇز» قاتارلىق ھەر خىل مەزمۇندىكى ئەسەرلەرنى يېزىپ چىققان. ئۇنىڭ ئىجادىيىتى ئۇيغۇر كلاسسىكلىرىنىمۇ زور تەسىر كۆرسەتكەن بولۇپ، ئاتاقلىق ئۇيغۇر شائىرى ئەلىشىر نەۋائىي ئەتتارنىڭ «مەنتىقۇت ـ تەير» ناملىق ئەسىرىگە تەقلىد قىلىپ «لىسانۇت ـ تەير» ناملىق ئەسىرىنى يېزىپ چىققان.

«پەندنامە» ئەتتارنىڭ ئىجتىمائىي تۇرمۇش ھەققىدىكى قاراشلىرى ئەكس ئەتتۈرۈلگەن دىداكتىك ئەسەر بولۇپ ھىجرىيە 1316 ـ يىلى (مىلادى 1898 ـ 1899 ـ يىل) ئەدەبىي تەرجىمان ئەبەيدۇللاھ تەرىپىدىن پارسچىدىن تۇركىي تىلىغا تەرجىمە قىلىنغان، مەزكۇر ئەسەرنىڭ ھەجمى بىرقەدەر كۆپ بولۇپ، ساقلىنىپ قالغان 1200 مىسرادىن ئارتۇق قىسمىنى تاش مەتبەئىدە بېسىلغان نۇسخىسىغا ئاساسەن نەشرگە تەييارلاپ چىقتۇق. نەشرگە تەييارلاش جەريانىدا كەتكۈزۈپ قويغان تەرەپلەر بولسا، كۆپچىلىكنىڭ تەنقىدىي پوزىتسىيىدە بولۇشىنى سورايمىز.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

ھەمدی بىھەد ئول خۇدايى پاكغە،
ئول بىرەۋغە كىيدۈرۈپ سىنجاب كىش،

چۈنكى بەردى جان قارا تۇفراقغە.
بىلىباسىدىن بىرەۋنىڭ كۆڭلى رىش.

باز ئول ئادەمغە بەردى رۇھنى،
بىرنەچە ئىززەت بىلەن تەخت ئۇزرە خان،

قىلدى تۇفاندىن مۇنەززەھ نۇھنى.
نەچچەنىڭ ئاغىزىغە يەتمەس پارچە نان.

ئولكى فەرمان قىلدى قەھرىن بادغە،
نەچچەنىڭ كىمخائى نەخدۇر بىستەرى،

تا سەزا بەرگەيدى قەۋمى ئادغە.
نەچچەنىڭ تۇفراق ئىچرۇر ياتار يەرى.

ئولكى ئۆز لۇتفىنى ئىزھار ئەيلەدى،
تۇرفەتۇل - ئەين ئىچرە ئالەمنى بۇزار،

ئوتنى ئىبراھىمغە گۈلزار ئەيلەدى.
ھەددى ئادەم يوقكى ئاندە دەم ئۇرار.

ئول خۇدايىدۇركى بىل ۋەقتى سەھەر،
ھەم ھەۋا مۇرغىغە ئول ماھى بېرۇر.

قىلدى قەۋمى لۇتنى زىرۇ زەبەر.
بەندەلەرگە دەۋلەتى شاھى بېرۇر.

ئول ساری ناگە ئوق ئاتسا دۇشمەنى،
بىئاتا پەرزەند ئول پەيدا قىلۇر.

پىشەئى بىرلەن ئىشىنى ئەيلەدى.
نەچچەنى بىشكىدە ئول گويا قىلۇر.

دۇشمەننى ئەيلەدى ئول غەرقى نىل،
داغى يۇز يىللىك ئۆلۈكنى تىرگۈزار،

سەككگى خارادىن چىقاردى تىۋە بىل.
مۇنى ھەقدىن ئۆزگىلەر قايدىن قىلار.

قىلدى داۋۇدە ئىنايەت كىردىگار،
سانىئى تىندىن سەلاتىن ئەيلەدى،

بولدى كۆپ ئاھىن كەفىدە مۇمۇار.
نەجمنى رەجمى شەياتىن ئەيلەدى.

ھەم سۇلەيمانە ئەتا قىلدى نىگىن،
بىر قۇرۇق يەردىن كۆكەرتۇردى گىياھ،

تەختى فەرماندا بولدى ئىنسۇ جىن.
ئاسمانىنى ھەم ئۆزى تۇتقاي نىگاھ،

بەردى قۇت سابىر تېنىدىن قۇرتكە،
ئول شەھكىم مۇلكىنى ئەنبازى يوق،

بولدى يونۇس لۇقمەئى بىر ھۇتكە.
سۆزىنىڭ ھەم لەھن ھەم ئاۋازى يوق.

بەندەئىنىڭ باشىغە ئەررە بېرۇر،
زاتىنى ئەل كۆزىدىن ئەيلەپ نىھان،

تاج ئىلە بىرنەچچەنى خۇرسەند قىلۇر.
قۇدرەتىنى قىلدى خەلقىگە ئەيان.

پادىشاھكىم ھەرنەدەر، ئول ئان ئېتەر،
قۇدرەتىنىڭ ئىنتىھاسى بولماغاي،

لەھزەدە ئالەمنى ئول ۋەيران ئېتەر.
زاتىنىڭ ھەرگىز بەھاسى بولماغاي،

بولدى سۇلتانلىغ مۇسەللەم زاتىغە،
مۇئمىنە جەننەتنى گۈلزار ئەيلەدى،

يوق كىشكىم دېگەلى چۈنۇ چەرە،
دەۋزەخىن كاپىرگە تەييار ئەيلەدى،

ئول بىرەۋغە گەنجۇ نىئمەتلەر بېرۇر.
بەئزىنى ئىشقى بىلەن شەيدا ئېتىپ،

ئۆزگەسىغە رەنجۇ زەھمەتلەر بېرۇر.
بەئزىنى نەفسى بىلەن رەسۋا ئېتىپ.

ئول بېرەۋغە زەررەچە ھەمیان بېرۇر.
بەس ئەجەب ئىشلار نەمايان ئەيلەدى،

نەچچەلەر نان ھەسرىتىدە جان بېرۇر.
ئەقلنى ھەيرانۇ سەرسان ئەيلەدى.

كەلدى بىل نەئتى نەبىغە بۇ بەيان.

بەئدەزان ئېيتاي دۇرۇدى مۇستەفا،
ئەنبىيائى ئەۋلىيا مۇھتاجىدۇر.

چۈنكى ئالەم تاپتى نۇرىدىن سەفا.
دۇر ۋۇجۇدى رەھمەتەن لىلئالەمىن،

سەييىدى كەۋنەين خەتمىل - مۇرسەلىن،
مەسجىدى بولدى ھەمە رۇيى زەمىن.

كەلدى ئاخىر ئەردى فەخرىل - ئەۋۋەلىن.
ئولكى ياری ئېردى بۇ بەكرۇ ئۇمەر،

ئولكى توققۇز ئاسمان مىئراجىدۇر،
قول ئۇچىدىن ئەيلەدى شەققۇل - قەمەر.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب تورى
№2

ئول بىرى ئاڭا رەفىقى غار ئىدى،
بىرىسى لەشكەركەشى ئەبرار ئىدى،
باز ياري ئېردى ئۈسمانۇ ئەلى،
ھەر ئىكىسى ئېردى ئالەمغە ۋەلى.
ئول بىرى كانى ھەيا ئۇ ھىلم ئىدى،
ئۆزگەسى بابى مەدىنە ئىلم ئىدى.

ئول رەسۇلى ھەقگە خەيرۇن ناسىدۇر،
ئىلمى ياكى ھەمزەئى ئەبباسىدۇر،
ھەردەمى بىزدىن دۇرۇدۇ يۇز سەلام،
ئول رەسۇلۇ ئالۇ ئەسھابە تەمام.
ھەردەمى يۇزمىڭ خۇدانىڭ رەھمەتى،
ئالى پاكىغە رەۋان بولسۇن تەقى.

مۇجتەھىدلەرنىڭ بەيانى، ئەي جەۋان

ئول ئىماملار بار ئىدى كۆپ شەپقەتى،
بولسۇن ئۇلارگە خۇدانىڭ رەھمەتى.
بۇ ھەنىفە ئول ئىمامى بارىۋاج،
ئېردى بىشەك جەمئى ئۇممەتغە سىراج.
فەزلى ھەق بولسۇن قەبرىنى جانىغە،
ھەم تەقى ئەرۋاھى شاگىردانىغە.
يانىدە بۇ يۇسۇفى قازى ئىدى،

ھەم مۇھەممەد زۇلمەنەن رازى ئىدى.
شافىئى ئىدرىسۇ مالىك ھەم زەفەر،
تاپتى ئانلاردىن شەرىئەت زىب فەر.
ھەنبەلىيۇ كەررۇخى ۋە ھەم ئۆزگەلەر،
بولدى كامىل مىللەتى خەيرۇلبەشەر.
رۇھلارى جەننەتدە بىشەك شاددۇر،
ئىلملىرىدىن قاسىردىن ئابادۇر.

بول مۇناجاتى مۇناسىبتۇر بەسى

پادىشاھا جۇرمۇ ئىسيانىم كەچۇر،
مەن گۇناھكارىڭ ئېرۇرمەن سەن غەفۇر.
سەن ماڭا خۇشكارۇ مەن بەد ئەيلەدىم،
جۇرمى بىئەندازە بىھەد ئەيلەدىم.
كېچەۋۇ كۈندۈز مەناھى ئىچرە مەن،
بۇ مۇناھىدىن تەبايى ئىچرە مەن.
ئۆتمەدى مەندىن گۇناھسىز سائەتى،
باھوزۇرى دىل قىلالماي تائەتى.
نەچچە يىللار فىسقى ئىسيان ئەيلەدىم،
بەس بۇ ئىشلاردىن پۇشەيمان ئەيلەدىم.
كەلدى دەرگاھىڭغە بۇ قاچقان قۇلۇڭ،

جۇرمۇ ئىسيان بابىنى ئاچقان قۇلۇڭ،
مەغفىرەت لۇتفىڭدىن ئەيلەرمەن ئۈمىد،
كىم دېدىڭ لاتەقنەتۇ بىرلەن نەۋىد.
لۇتفۇڭى دەرياسى بىپايان ئېرۇر،
رەھمەتىڭدىن نائۇمىد شەيتان ئېرۇر.
نەفسى شەيتان جەڭگىدىن بىراھمەن،
رەھمەتىڭدىن ھەم شەفائەتخاھمەن.
كۆز تۇتارمەنكىم گۇناھدىن پاك ئولاي،
قەبل ئازانىكىم لەھەتدە خاك ئولاي.
ئول دەمكى جان تېنىمدىن كىتەدۇر،
نۇرى ئىمانىم بىلەن ئىلىت، يا غەفۇر.

ئاخلاسۇن بۇرازنى ئاقىل كىشى

ئاقىل ئول بولغايكى ئول شاكىر ئېرۇر،
بەئدەزان ئۆز نەفسىگە قادىر ئېرۇر.
كىمكى ئۆز خەشمىنى يۇتتى، ئەي جەۋان،
بولغاي ئول ئەلبەتتە خاسانى جەھان.

ئول ئېرۇر بىل ئادەمنىڭ ئادەمى،
يىغسە ئەۋۋەل نەفسى بىندىن ھەردەمى،
باز پىندار ئەيلەسە ئول بەدىنگار،
تاخلا ئامۇرزىش قىلۇر پەرۋەردىگار.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

بۇ بەيانىدۇر جەھالەت شەررىدىن

كەمبەغەللىك گەرچە قاتتىق، ئەي جەۋان،
بولماغاي ھەرگىز جەھالەتدىن يامان.
گەر مۇرادىڭغە يېتەرنى ئىستەسەڭ،
ئۇشلەگىل سەبرۇ قانائەت بىدەرەك،
كىمكى ئاڭا نەفسى تەۋسەن رامدۇر.
ئول خىرەدمەند ئىچرە نىكۇ نامدۇر.
قىل رىيازەت بىرلە نەفسىنى گوشمال،
تا سېنى ئول سالماسۇن ئەندەر زەلال.
كىم سەلامەتلىكنى ئەيلەر ئارزۇ،
ئول جەمئى خۇلقىددىن قايتۇر غۇرۇ.
گەر غەنىيلىك ئىستىسەڭ غەففارىدىن،
بىل قەناۋەتدىن تاپارسەن بىكەمىن.
ئادەمى ئۇيقۇدا بولغاي سەربەسەر،
ئول ئىبرۇر بىداريكىم قىلدى گۇزەر.
كىم سېنى ئاغرىتسا ئەرزىن پىشەقىل،
گەر قولۇڭدىن كەلسە سەن ئاغرىتماغىل،
باقمادى تەڭرىم كۆڭۈل ئازارىغە،
يوق بۇ خىسلەت ھېچبىر دەرگاھىدە.

بىلمە دىل ئازارلىكنى ياخشىدىن

ئەي بالام، ھەرگىز دىلئازار ئولماغىل،
ئول خۇدايىڭدىن چۇ بىزار ئولماغىل،
سالما ئەل كۆڭلىغە رەنجىش، ئەي جەۋان،
تا بۇلاي دېسەڭ بۇ رەنجىشدىن ئەمان.
كىم ئىبرۇر قەيدى دىل ئازارىغە بەند،
ئول ئۇقۇبەت بىرلەدۇر زارىغە بەند.
گەر قولۇڭدا يەڭگى يوق بەد قىلماغىل،
ئۆز تېنىڭگە زۇلمى بىھەد قىلماغىل.
كىم سىتەم تا ھەركىمىغە ئەيلەدىن،
ئول جەراھەتنى ئۆزىغە ئەيلەدى.
ئەر ئاتىن ھەر ئۆلكەدە ياخشى ئاتار،
ئولكى بولغۇدۇر جەھاندا مۇئتەبەر.

دېدى غەيبەتنى ياماندىن ئەھلى قەبۇل،
دېدى كۆپ خىسلەت خەمۇشىدە رەسۇل.

سالما تىل غەيبەتسارى، ئەي ھۇشمەند،
تۇشمەسۇن تا قول ئاياغىڭ ئۇزرە بەند.
كىم تىلىن غەيبەت ساردىن ساقلادى،
ئول ئۆزىن ئافەت ساردىن ساقلادى.
ئەي بەرادەر، گەر ئىبرۇرسەن ھەق تەلەب،
غەيرى فەرمانى خۇداغە ئاچما لەب.
باخەبەردۇرسەن خۇدا فەرماندىن،
تىلغە باس مۇھرى سۇكۇتنى ئەي ئەمىن.
ئەي بالام، پەندۇ نەسىھەت گۇش قىل،
گەر نىجات تاپساڭ ئۆزۇڭ خامۇش قىل.
ھەركىمىنىڭ سۆزى بىسيار ئولغۇسى،
سىنەسىدە كۆڭلى بىمار ئولغۇسى.
پىشە ئاقىللارگە خامۇشى ئىبرۇر،
پىشەئى جاھىل فەرامۇشى ئىبرۇر.
كىزبۇ غەيبەتدىن نىكۇدۇر خامۇشى،
سۆزگە رىغبەت ئەيلەمەك ئەبلەھ ئىشى.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

بۇ نەسىھەت كەلدى بىلسەڭ تۇھفەئى

ئەي بالام، غەيراز خۇدا زىكرى دېمە،
ھەق سۆزىنى ھەم بەرايى كىن دېمە،
كىمكى ئول بەندە ئىمارەت ئولغۇسى،
ھەرنە بارى جۇملە غارەت بولغۇسى،
دىل ئۆلۈر كۆپ سۆز بىلەن ئەي خۇش سۇخەن،
گەرچە گۇفتارى ئېرۇر دۇررى ئەدەن،
ئولكى كۇچ بىرلەن فەساھەتلىك قىلۇر،
دىل يۇزىنى كۆپ جەراھەتلىك قىلۇر،
تىلنى ئاغزىڭغە مۇدام مەھبۇس قىل،
ھەم خالايىقدىن ئۆزۈڭ مەئيۇس قىل
كىمكى ئول ئۆز ئەيبىغە بىينا ئېرۇر،
رۇھىغە بىل قۇۋۋەتى پەيدا ئېرۇر.

تۆرتنى تۆرتدىن پاك قىلساڭ تۆھفەئى

ھەر مۇسۇلمانكى بولسە باتەمىز،
تۆرتنى تۆرتدىن پاك تۇتسۇن ئول ئەزىز.
دىلنى سەن ئەۋۋەل ھەسەددىن پاك قىل،
ئۆزنى سۇئرە ساھىبى ئىدراك قىل.
پاك قىلغىل كىزبۇ غەيبەتتىن زەبان.
يەتمەسۇن دېسەڭ ئىمانىمغە زىيان.
پاك ئەگەر بولسە رىيادىن ئول ئەمەل،
يەتمەگەي ھەرگىز ئىمانىڭغە خەلەل،
يەتمەسە قارىڭغە بىر زەررە ھەرام،
مەرد ئىماندار بولغايسەن تەمام.
كىم ھەرامدىن باتىنىن پاك ئەتمەدى،
رۇھى بىل ئۆز مەنزىلىغە يەتمەدى.
كىمنى كىرداری رىيادىن پاك ئەمەس،
بورىيادەك سۇرىتى بىر نەقشۇ بەس.
كىم ئەمەل ۋەقتىدە بىئىلاسۇر،
ئول كىشىنى دېمە مەردى خاسدۇر،
كىم ئىشىنى ئەزبەرايى ھەق ئېتەر،
ئول كىشى پەيۋەستە با رەۋنەق ئېتەر.

ئەسلى ئىماننىڭ بەيانىدىن ئىشت

ئەسلى ئىمان ئالتىدۇر، بىل، ئەي يىگىت،
مەن ساڭا دەي جان قۇلاغىدىن ئىشت.
ئالتىدىن ئۈچ بىل يەقىن خەۋفۇ رىجا،
ھەم تەۋەككۇل ھەم مۇھەببەت ھەم ھەيا.
كىمكى گەر نۇرى يەقىن ھاسىل بولۇر.
ساھىبى ئىمانى رەۋشەن دىل بولۇر.
كىمنى خەۋفى . . . . . .
. . . . . .
نامە ئەئمالى ئەگەر ئاق بولماسە،
سىدقۇ ئىخلاسىڭ بىلەن مۇئمىن دېمە.
كىم خۇدايىغە تەۋەككۇل قىلماسا،
ھەر تەرەفدىن مىڭ بەلا ئىنغاي ئاڭا.
بولسالار كىم كۆڭلىدە ھەببى خۇدا،
ھاسىلى كارى ئېرۇر بارى ھاۋا.
بولغىل ئەي بەندە خۇداغە دوستدار،
تا بۇلاي دېسەڭ خۇدادىن كامكار.
ئەي بەرادەر، شەرمى ئىماندىن ئېرۇر.
بىھەيالار قەۋمى شەيتاندىن ئېرۇر.
گەر ئېرۇرسەن مۇئمىنۇ پەرھىزكار،
قىل خۇدايا خەلقدىن شەرم ئىختىيار.

شەھكە بۇ خىسلەت ياماندۇر، ئەي يىگىت

تۆرت خىسلەت، ئەي بەرادەر، بىل يەقىن،
پادىشاھلارغە زىياندۇر بىكەمىن.
پادىشاھ كەلگەن بەلاغە كۇلسە گەر،
دەۋلەتىگە بىگۇمان نۇقسان يېتەر.
سەھبەتى ھەر بىناۋاۋۇ ھەر فەقىر،
پادىشاھگە يەتكۇرۇر بىشەك ھەقىر.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى

باز ئەۋرەت بىرلە كۆپ سۇھبەت ئېتەر،
ئۆزنى ئول شاھ بىھۇرمەت ئېتەر.
قىلسە گەر ئاھەڭگى زۇلۇم ئول پادىشاھ،
سۇد قىلماس ئاڭا بىل خەيلۇ سىپاھ.
كىمنى گەر لافى جەھاندا زىددۇر،
بىل ئانى مەيلىكىم ئاناردە دۇر.

پادىشاھلارگە كىبرەكتۇر ئەدلۇ دات،
تا رەئىيەت ئەدلىدىن بولغۇسى شاد.
شاھى ئادىل بولسا ھەم مەيمۇنلىقا،
مەملەكەت شەھكە يېتەر ئاندىن بەقا.
قىلسە گەر لەشكەرگە سۇلتان كۆپ كەرەم،
لەشكەرى ھەم جان بېرۇر بەھرى دەرم.

كۆپ ئولۇغلۇققا دەللىدۇر ئىككى ئىش

ئىككى ئىش كەلدى بۇزۇركىگە دەلىل،
كىمدە بۇل بولسە بولۇر مەرد ئەسىل.
ئىلمنى ئەغراز تۇتماق بىھىساب،
خەلقغە بەرمەك جاۋابى باساۋاب.
كىمدە بولسە دانىشۇ ئەقلۇ تەمىز،
ئەھلى ئىلمۇ ھىلمنى تۇتقاي ئەزىز.
ئەي بەرادەر، باخەبەردۇرسەن تەمام،
ئەل ئارا دە نەرمى ھەم شىرىن كالام.

كىمغە تىرىش تەلخلىق ئادەت ئېرۇر،
دوستلار ئاندىن يۇزىنى قايتۇرۇر.
كىمكى دۇشمەندىن ئەمەس ئول بىر ھەزەر،
ئاقىبەت كۆرگەي بۇ ئىشتىن كۆپ زەرەر.
بولسە ئەقلىك دۇشمەنىكدىن دۇر بول،
سوئرە دوستلارگە كىرىپ مەسرۇر بول.
ئەي بالام، يوق ئۇزرەدۇرسەن تۇشە قىل،
ئىن ئانىك سۇزىدىن ئەندىشە قىل.

فاسىقۇ ئەھمەق شەقىغە كۆپ جەزا

ئەھمەقىدە ئۇچ ئەلامەت باردۇر،
بىرى ئولدۇر يىگەنى مۇردارىدۇر،
بىرىدۇر كۆپ سۆزلەمەك ئادەت ئاڭا،
ھەم ئىبادەت ۋەقتىدۇر كوھلەت ئاڭا.
ئەمدى سەن ئەھمەقۇ جاھىل بولماغىل،
ياری ھەقدىن زەررە غافىل بولماغىل.
ياری ھەقدىن كىمكى ئول غافىل ئېرۇر،
دائىما ئول ئەھمەقۇ جاھىل ئېرۇر.
ئەي قۇزۇم، غافىل يۇرۇشنى خۇشلامە،
قەرز ئۇچۇن مۇئمىن ئېتەكىن ئۇشلامە،
ھەم قەزانىك ھۇكمىغە دام ئۇرماغىل،

كىمنى كۆرسەك، ئەي قوزۇم كەم كۆرمەگىل.
بولدى فاسىقلاردىن ئۇچ ئىش ئاشكار،
بىرى فاسىد ئىش ئېرۇر لەيلۇ ناھار.
دائىم ئازارى خەلايىقدۇر بىرى،
تەركىدۇر دائىم شەرىئەت بۇيرۇغى،
ئۇچ ئەلامەت قىلدى بەدبەختتىن زۇھۇر،
دائىما مۇردار يەر ئول بەختى شور.
بىتەھارەتتۇر يەنە بىگاھ خىز،
ھەم يەنە ئىلم ئەھلىدىن قىلغاي گۇرىز،
بۇ ئەلامەتلەر شەقىدە باردۇر،
نۇسخەلەردە ئۆزگەسى بىسىياردۇر.

نىك بەختلىكنىك بەيانىدىن ئىشت

بولدى ئۇچ ئىش نىك بەختلىكغە دەلىل،
كىمدە بۇل بولسە بولۇر مەردى ئەسىل.
ئەسلى پاك ئولدى دەلىلى نىك بەخت،
بەد ئەسىل ئەرمىش سىزايى تاجى بەخت.
نىك بەختلەرنى ئاچىقدۇر چېھرەسى،

ئولكى بەرو ئولدى مۇشكىلدۇر ئىشى.
. . . . . .
. . . . . .
كىمكى ئول بىغەم ئەزابى ھەق ئېرۇر،
مۇئمىن ئېرمەس كافىرى مۇتلەق ئېرۇر.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى

ئۇمری دۇنیا بەش كۈندىن كۆپ ئەمەس،
غافىل ئول بولغایكی دەۋر ئەندىش ئەمەس.
لەززەتی دۇنیانی تەرك ئەتمەك كېرەك،
پىری كامىل ئېتەكىن تۇتماق كېرەك.
باقماغىل لەززەتی نەفسانی ساری،
باقماغىل ھەم ئالەمی فانی ساری.

ھەر مەزەدىن سالما ھەلقىلك راھىغە،
تا يىقىلماغىل گۇناھىنىلك چاھىغە.
قەرنىگی تالەب يەبان سەير قىلماغىل،
چۇن بىشەك ئۆزۈڭە ئاخىر قىلماغىل،
خابۇ خۇر بىل پىشەئی ئەنئامدۇر،
ئوخلاغان بىر بەھری ئول ئەنئامدۇر،
كىم بی ھەر كۇن گەرچە سەن سايىم ئېمەك،
كۆپ يېمە ئاخىر باھايىم كىم ئېمەك،
كېچە تاك ئاتقۇنچە، ئەي ئۇيقۇدە سەن،
ئاخىرەت خەۋفىدە بی قايغۇدە سەن.
كىمكی ئول ئۇيقۇدەدۇر ئۆلگەن ئېرۇر،
ئەھلی غەفلەتغە بۇ ئىش بولغان ئېرۇر.
ئۇخلاغانلارنی ئۆلۈم بىدار ئېتەر،
ئول زەمانىكىم ئانی بىر دار ئېتەر.
ئافىيەت سورساك قوزۇم كۆپ ئۇخلامە،
ھەم بۇ دۇنیانی ئۆزۈڭە يوخلامە.

تۆرت ئىشدە ئافىيەتدۇر، ئەي يىگىت

ئافىيەتنی ئىزلەسەك، ئەي ھۇشیار،
تاپىلۇر ئول چۇنكی تۆرت ئىش ئۆزرە بار.
خانىدانە نىئمەتۇ ھەم ئەيمەنی.
تەندۇرۇستىيۇ فەراغەت ئەي ئەخی،
نىئمەتىك بولسە ئەمانی ئاندەدۇر،
ئافىيەتنىك ھەم نىشانی ئاندەدۇر.
دىل فەراغی بىرلە بولساك تەندۇرۇست،
سوئرە ئوقبا جانىبىدىن بولمە سۇست،
تا تىرىكسەن قىلمە ئىت نەفس كامىنی،
باسماغىل ھەرگىز بۇ مەلئۇن دامىنی،
نەفسی شەيتان يولدىن ئالغۇدۇر سېنی،
مۇددەئاسىچەكی سالغۇدۇر سېنی،
نەفسىنىك باشىغە تەپ ھەم خار قىل،
تا تىرىكسەن دۇرۇ ئول مۇردارقىل.
كىمكی بۇ ئىت نەفسىنی توق ساقلادی.
ئول گۇناھ قىلماقغە بېلىن باغلادی.

مەۋئىزە دىگەر

دانىشىك گەر بولسا ئەقلىگە قەرىن،
بول مۇدام دەرۋىش بىرلە ھەم نىشىن،
چۇن ئالار جەييۇ كەلىددۇر جەننەتە.
دۇشمەنی بولغاي سەزايی لەئنەتە.
پۇشىشی دەرۋىش غەير ئەز دەلق ئەمەس،
ھەم يەيی كامی ھەۋائی خەلق ئەمەس.
زاھىر ئارا بولما ئەي مەردی فەقىر،
تاكی بولغاي تالىئىك بەدری مۇنىر.
ئۆت ھەۋالاردىن خۇداغە بەندە بول،
بەندە بولساك دەر دۇرۇنی ژەندە بول.
فەرقەئی پەشمىنەنی بەردۇش قىل،
نامۇرادی شەربەتىدىن نۇش قىل.
ئىككی دۇر بىر قىلغۇسەن پەشمىنەنىك،
پاك ئەۋۋەل گىنەدىن قىل سىنەنىك،
بىتەكەللۇب بولۇ ئارايىشنی قوي،
تەركی راھەت قىلۇ ئاسايىشنی قوي.
گەر تىلەر بولساك نەسىبی ئاخىرەت،
تاشلا ئول تۇنكی بولسە فاخىرەت.
مىسلی سۇفی بالىباسی سۇف بول،
بىر خۇدانىك ژەسفىدىن مەۋسۇف بول.
مەردی رەھكە بوربىا قالىن بولۇر،
خىشت باشی ئاستىغە بالىن بولۇر،

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى

مەردى رەھ دەربەند قەسرى جاھ ئەمەس،
كۆڭلىدە ھەم غەيرى دۇردا ئەمەس.
كىم ئىمارەت يەتكۈزۈپ تا ئاسمان،
بولغاي ئاخىر ئول يەر ئاستىغە نىھان،
مىسلى رۇستەم شەۋكەتى زورلۇق دۇرۇر،
جايىلۇق ئول بەھرامدەك گورلۇق دۇرۇر.

كەلدى بەتبەختلىك نىشانىدىن بەيان

ئاخىرەتدىن ئەسلا غافىل بولماغىل،
بۇ جەھان مالىغە خۇش دىل بولماغىل،
تۆرت ئىش بەدبەختلىك ئاساردۇر،
ھەم بۇ دۇنيا ھەم ئۇ دۇنيا خاردۇر.
كاھىلى ھەم جاھىلى ھەم سەختى بىل،
بىكەسىيۇ ناكەسى بەدبەختى بىل.
كىمكى ئول گەر قىلدى ئاسايىشنى تەرك،
نەفسى زالىمنى خىلافىن قىلدى دەرك،
كىم ھەۋايى نەفسىگە قىلسە دۇرۇش،
ئول قاچان قىلغاي ئانى بىرلە ئۇرۇش.
كىمگە كاھىل بولدى ئەل فەرخۇندە فال،
بىگۇمان ئاندىن كېتەر ھەم دىن فال،
كىم جەھالەتدىن ئۇزۇن دەۋر ئەتمەدى،
ھەرگىز ئاندىن بەختى بەد ئايرىلمەدى.

نەفسىنى ئۆلتۈرمەك ئىلاجىدىن بەيان

نەفس ئۆلمەيدۇر مەگەر ئۇچ ئىش بىلەن،
ئايتايىن ساڭا ئىشتىكىل ھۇش بىلەن.
ئاچلىق شەمشىرى تەنها نەيزەسى،
خەنجەرى خامۇشدىن ئولغاي بەسى.
بولماسە گەر مەردكە بۇ ئۇچ سەلاھ،
نەفس ئانىڭ تانماغاي ھەرگىز فەلاھ.
ئەھلى دۇنيالارنى دىۋانا بېرەر،
ھەلقۇمىغە چەربۇ شىرىن يەتكۈرەر.
كىمكى ئول پەيۋەندى سىمۇ زەر ئېرۇر،
ئول ئوقۇبەت ئىچرە كۆپ مۇزتەر ئېرۇر.
ئاخىرەت دەپ ھەركىشى ھەر ئىش ئېتەر،
ئاڭا خالىقدىن شەرەفلەر كۆپ يېتەر.
مال دۇنيا خاكسارىغە بېرۇر،
ئاخىرەت فەرھىز كارىغە بېرۇر.
ئەي بەرادەر، دۇشمەنىڭ شەيتان ئېرۇر،
ئاخىرى بوينۇڭغە ئوتدىن غول سالۇر،
روزى ئەۋۋەل سەن فۇزۇلىي ئەيلەدىڭ،
بىل زۇلۇمۇ ھەم جۇھۇلى ئەيلەدىڭ.
جۇنبىشى قىلغىلۇ كاھىل بولماغىل،
رازى دىلدىن ھېچ زايىل بولماغىل.
كىمكى ئول تائەتكە كاھىللىق ئېتەر،
ئاقىبەت ئىمانى شەيتانغە كېتەر.
ۋەقتى تائەت تېز رەۋ چۇن باد بول،
ھەم جەھان ھەم كاردىن ئازاد بول.
گەرچە سەن ئۇيقۇدە، ئەي كەندە فەھم،
ھېچ كەلمەسمۇ تەنۇ جانىڭغە رەھم.
مۇدبىرى ئاخىر كۆزۈڭنى كور ئېتەر،
ئول قاچان ئۇقبادىن بەھرە يەتكۈرەر.
ئەي قۇزۇم، ھەق يادىغە مەشغۇل بول،
خەلقدىن قاچارگە مىسلى غول بول.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

مەۋئىزە دىگەر

ئەلگە بەس فەقرىگىنى پەيدا قىلماغىل،
ئۇشبۇ كۇنلۇك ئىشنى فەردا قىلماغىل.
ئولكى تاكلا بۇ تەتىگگە جان بېرۇر،
غەم يېمە ئاخىر لەبىگغە نان بېرۇر.
مۇردەك تاكى بولۇرسەن دانەكەش،
مەرد بولساك فاقەنى مەردانەكەش.
قۇي تەۋەككۇل ئۇستىغە فىرۇزىگى،
ھەق بېرۇر بىراھلاردەك روزىگى،
تەگرىدىن شاكىر بولۇر مەردى فەقىر،
گەرچە قۇتىدۇر لەبى نانى فەتىر.
بولمە خەم دەۋلەت ئېلىغە ھەمچۇتاق،
تاكى بولمە ھەمرەھى ئەھلى نىفاق،
مەردى رەھكە نامى نەك يوق خەلقدىن،
قاچماغاي ئول جامەھايى دەلقدىن.
كىمنى زەۋقى گەر نىكۇ نامىدە دۇر.
خاس ئەرمەسدۇر ھەنۇز ئامىدەۋر،
گەر دىلىك زىينەت سىرىدىن تاشدۇر،
ئاڭا نې قەۋىم ئىلە نې قەرداشىدۇر،
دىلنى سەن بىلگىل ھەۋادىن تاشلادىك،
ئول زەمان بىلگىل خۇدانى ئۇشلادىك،
مىسلى ئىستەر مۇرغى بىلگىل نەفسىنى،
يۇك دېمەك ئۆچمەس بۇ گەردىن غەفسىنى.
گەر دىلىك ئۆچكىل دېيۇ ئىستەر دۇرەم،
يۇك كۇتەر دېسەك دېيۇر تايىر دۇرەم.
تائەت ئەت دېسەك نە چاغلىغ سۇستدۇر،
مەئىسىيەت سارىغە ھەدىسىز چۇستدۇر.

سەبزدەك رەڭگى ئەجەب دىلكەش ئېرۇر،
لېك ئۆزى تەلخ ئىسى ناخۇش ئېرۇر.
نەفسىنى زىندانغە سالغان ياخشىراق،
ھەرنە دېسە ئەكسىن ئالغان ياخشىراق.
نەفسىنى ھەم ئاچ قىل ھەم تەشنە قىل،
رام بولغاي بەئدەزان تائەتغە بىل.
تىۋە يەڭلىغ يولدە سەن ئۇستۇڭدە يۇك،
بەسكى ھەر مەنزىلدە ئەمرۇللاھغە چۆك.
ئەيلەدىك بارى ئەمانەتنى قەبۇل،
بەس نە ۋەجھىدىن بولۇرسەن كۆپ مەلۇل.
بار ئىزىد بولسە جانىك بىرلە تارت،
سىدقى ئىخلاس جەھازىك ئۇزرە ئارت.
كىمكى گەردۇن تولەسە بۇ باردىن،
كۆرگەي ئول كانى ئۇقۇبەت ناردىن.
كىمكى بارىغە تەھەمۇل بولغۇسى،
ئەل ئارا كانى تەئەمۇل بولغۇسى.
راھ سەر خەۋفى قاراقچىدۇر كەمىن،
يۇرگەنىك ياخشى قاراپ تۇرماقىدىن.
مەنزىلىك ھەم بار دەۋرىك بەس گەران،
كۇشىشى ئەت كەتمەسۇن تا كارۋان.
كىمكى يول ئۇزرە گەران باران ئېرۇر.
ھەردەمى كۆزىدىن خۇن باران ئېرۇر.
مەركەبىك ئارىغدۇر يۇكنى يەڭگىل ئارت،
كارۋاندىن قالمە بەل ئىلگىرى تارت.
بىل يۇكۇڭدۇر جىفەئى دۇنيايى دۇن،
سەن ئانىك ئارقاسىدىن زارۇ زەبۇن.

مەۋئىزە دىگەر

باشە دەستارىك نەدۇر، ئەي مەردى خام،
تا تىرىكسەن دىل بىلەن بولغىل مۇدام.
جامەئى دەستار خام ئەيلەر سېنى،
نەفسى شەيتان ئۇزرە رام ئەيلەر سېنى،
زەن كەبى بولمە خۇد ئارا، ئەي جىگەر،
بولماغاي ھەرگىز خۇد ئارادىن بەتەر.
قىلماساك تا تەركى ئىززۇ مالۇ جاھ.
قالمغاي باشىڭغە بىل غەير ئەز كۇلاھ.

ئۆزنى ئارا ئەيلەمەك مەردان ئەمەس،
ئەھلى ئارايىش زەنان، مەردان ئەمەس.
بولماغاي تەن ئۇزرە تەقۇادەك لىباس،
مەردكە بولماس ئەكەللۇفدىن ئاساس.
كىم ئۆزىن ياخشى سانار ئول بەد ئېرۇر،
ئەل قەبۇلى ھەق سىرىدىن زەد ئېرۇر.
ئۆزنى كۆرمەك شىۋەئى شەيتان ئېرۇر،
كىم ئۆزىن كەم كۆردى ئول مەردان ئېرۇر.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

دېدى شەيتان مەن بۇ ئادەمدىن ئۇلۇق،
راندەدۇر ئىبلىس ئىستىكبارىدىن،
لەئنە تۇللاھ بىرلە جايىدۇر تامۇق.
بولدى ئادەم مەقبۇل ئىستىغپارىدىن.
پەستلىكىدىن خاكدىن ئادەم چىقار،
دانە پەست ئولسە زەبەردەست ئولغۇسى،
ئوتنى كۆر، سەركەشلىكىدىن يوق بولار.
باش كۆتەرسە خۇشە گەر پەست بولغۇسى.

تۆرت نېمەرسە كەلدى ئەبلەھگە سەرىھ

تۆرت ئىش بولدى بىل ئەبلەھكە نىشان،
بىل ئىشى پەيۋەستە پىروۋلىك ئېرۇر.
مەن دېسەم سەن فەھم قىلغىل ئەي جەۋان.
بۇخل شاخىكىم تېنى دەۋزەخدەدۇر.
ئەيىبنى ئەبلەھ جاھاندا بىلمەگەي،
كىم بەخىل بولدى ئانى دەۋزەخدە كۆر.
ئۆزگەلەرنىك ئەيىبىدىن ئايرىلماغاي.
خۇيى بەد تەندە بەلايى جان ئېرۇر،
دىلغە ئەكماغلىق بەخىللىك تۇخمىنى،
مەردۇمى بەدخۇ نېچۇك ئىنسان بولۇر.
سوك ئۇمىد ئەيلەر سەئادەت نىكنى.
كىم قاچان جەننەت يۇزىن كۆرگەي بەخىل،
كىمكى گەر ئەل خەلقىدىن خۇشنۇد ئەمەس،
پەششەئىدۇركىم باسىبدۇر پايى فىل،
ئول مۇقەررەر بەندەئى مەئبۇد ئەمەس.
بۇل بەخىلۇ بۇخللىكتىن پۇرگەران،
كىمغە دائىم پىشە بەد خۇلىك ئېرۇر،
بولما تا ئەبلەھ ساردىن، ئەي جەۋان.

ئىككى ئىش كەلدى بەلالاردىن قەبىھ

گەر بەلالاردىن قۇتۇلماغلىق مۇراد
نەفسىنى تا سەن ھەۋادىن ساقلادىك.
سەندەدۇر، مەن ئايتايىن، ئەي نىكزاد،
دىنى دۇنيا ھاجىتىنى نەقلەدىك.
تا تىرىكدۇرسەن ئىكىدىن دۇر بول،
ئولكى يولدە نەقدى ھېچ يوق يانىدە،
بىرى نەفسۇ بىرىسى دۇنيايى غول.
بولسە، ئول ھەر يەردەدۇر بىۋاھىمە.
بولغۇسەن گەر ھىرىسۇ ئارە مۇپتەلا،
ھەق ئەزابى قەھرىدىن تەرسەندە بول،
ساڭا بولغاي ھەر جىھەتدە مىك بەلا.
مۇئمىن ئازار ئولمە، ھەققە بەندە بول.
نەفسى دۇنيانى رەھا قىلدىك قاچان،
كىمنى ئاغرىتتىك ئاڭا بول ئۇزرخۇاھ،
بەس قۇتۇلدۇك ھەر بەلادىن بىگۇمان.
تاكى خەسمىك بولماغاي دەر ئەرسەگاھ.

ئەي بەرادەر تۆرت ئىشدىن دۇر بول

كىمنىك ئەقلى بولسە دانىش بىرلە ساق،
قول ئاچىپ ئەلبەتتە سەن بولغىل سەخى،
تۆرت ئىشدىن بولسۇن ئەلبەتتە يىراق.
گەر بولاي دېسەك زەمانە سەرۋەرى،
ئىختىيارىن ناسەزاگە بەرمەسۇن،
شەپقەتى مۇھتاجىدىن بولما نەرى،
ناسەزادىن ئادەمىلىغ كۆرمەسۇن.
كىم ئۆزى دىل ھىلمىدىن رەۋشەن ئېرۇر،
ناسەزا بىرلەن ئۆزۇڭنى قىلما يار،
ئۆز زەمانىدە سەلاھى تەن ئېرۇر.
تاكى بولما ئىككى دۇنيا ئىچرە خار.
كىمكى ئۆز گۇفتارىدىن بولدى مەلۇل،
بولما ئەقلىك بولسە بەدكارىغە مەيل،
پەندىنى ھەم ھېچ كىشى قىلماس قەبۇل.
سوڭرە بولما ھەم سەبۇك بارىغە مەيل.
ھەر نەكىم ئانى شەرىئەت رەد ئېتەر،
تاكى بولغۇك دۇر جەھان شايەستەسى،
تۇشمە ھەرگىز ئارقاسىگە، ئەي پىسەر.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى

بولماسه ئۇچ ئىش ساڭا مەئزۇر بول

بولدی بەل بىشەك ئۇچ ئىشده راستكار، بىرىسى قۇتى ھەلالىن ئىستەمەك،
مەن ساڭا دەي، سەندە بولسە ئىختىيار. ھەم ئۇچىنچى بولدی بىلسەڭ راستلىك،
بىرى قورقماق تەڭرىدىندۇر، ئەي ئەمەك، بۇر رەۋىشلەر راستكاريدىن بىتىك.

باتەۋازىلا بول ھەمىشه، ئەي جەۋان

گەر تەۋازىلىكنى تۇتساڭ، ئەي جەۋان، كىمكى بۇدار ئۇشلادى دار ئۇزرەدۇر،
دوست تۇتقايلار ھەمە خەلقى جەھان. چۇنكى ئوغرىدىن نىگۇنسار ئۇزرەدۇر.
ئەگمەگىل باشىڭنى دۇنيادارگە، ئەغنىيادۇر مۇردا بىل ئاندىن بەتەر،
كەتمىسۇن تا دىنىڭ ئول مۇردارگە. مۇردەغە قانداق كىشى سۇھبەت تۇتار،
كىمكى ئول ھىرس ئىلە دۇنياداردۇر، مالۇزەرگەر بولدی ئول بىھەد نەدۇر،
بىگۇمان ئاندىن خۇدا بىزارىدۇر. بەلكى ئۆلدۇڭ داغی بىھەد كەلتۇرۇر.

زىكرى ھەق جان قۇۋۇەتىدۇر بىگۇمان

بول ھەمىشه، ئەي قوزۇم، بەيادی ھەق، يانه بىر شەرتی ئانىڭ ھۇرمەت ئېرۇر.
گەر ئىشتىكەن بولساڭ ئەدلی دادی ھەق. بولدی ھەر بىر ئۇزۇڭگە بىر ئۆزگە زىكر،
زىكرىدىن تىرگۈز بۇ سۇبھی شامنی، يەتتە ئەئزا زىكرىنی سەن ئەيلە پىكر.
بىھۇدە ئۆتكۈزمەگىل ئەييامنی. ياری ھەر ئاجىز قۇلىنىڭ زىكردۇر.
يادی ھەق كەلدی غەزا بۇل رۇھكە، ئەقرەبا بارماق ئاياق زىكری ئېرۇر.
مەرھەم ئولدی بۇ دىلی مەجرۇھكە، باز مەسجىد ساری بارماق دېدىلەر،
يادی ھەقدۇر مۇنىسی جانىڭ ئەگەر، ھەم جىنازىغە يۇگۇرماق دېدىلەر.
نىگە كۆڭلۇڭ كاخی ئايۋانە كېتەر. زىكری كۆز ھەق خەۋفىدىن كۆپ ياشلاماق،
گەر زەمانی غافىلی رەھماندۇسەن. باز ئاياتىغە كۆزنی تاشلاماق.
ئول زەمان بىل ھەمدەمی شەيتاندۇسەن. ئىستىمائی قەۋلی ھەۋ زىكری قۇلاق،
قىلما بەس زىكری خۇدادىن ئۆزگە ئوي، گەر قولۇڭدىن كەلسە ھەق زىكرىغە باق.
سوڭ ئىكی ئالەمدە بول بائابرۇي، ئىشتىياقی ھەق ئېرۇر زىكری دىلىڭ،
زىكرىدىن ئەۋۋەلدە با ئىخلاسی بول، كۇشش ئەت تا زىكری بولسۇن ھاسىلىڭ،
زىكری بىئىخلاس نېچۇك بولغاي قەبۇل، ئوقۇماق قۇرئان تىلنی زىكرىدۇر،
زىكر ئۇچ ۋەجھ ئۇزرە بولغاي بىخىلاف، ئەمرىنی قىلماق بىلنی زىكرىدۇر.
سەن مۇنی جان بىرلە بىل ئەي كۆڭلی ساف. ئولكی جاھىل ھەرنە قىلغانی گۇناھ،
زىكری ئامی بولدی بىل زىكری زەبان، بەھرە ئاڭا بەرمەغەي زىكری ئىلاھ.
زىكری خاسان بولدی دىلدىن بىگۇمان. نىئمەتی ھەق شۇكرىنی قىلغىل مۇدام،
زىكری خاس ئەل خاس ساريدىن بولغۇسی، تاكی ھەق بەرسۇن ساڭا نىئمەت تەمام،
زىكرىسىز يۇرگەننی كۆڭلی ئۆلگۇسی. ئاچما لەب غەير ئەز خۇدانىڭ زىكرىغە،
زىكری بىئىلم بەسی بىندىئەت ئېرۇر، تاكی كىرگىل پاكلارنىڭ پىكرىغە.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئەۋلاد گۇرۇپپىسى

تۆرت ئىش مەردۇمغە ھەدسىز ياخشىدۇر

بارچەگە كۆپ ياخشىدۇر تۆرت ئىش مۇدام،
ئايتايىن مەن، ئاڭلا، ئەي نىكۇ ھەرام.
ئەۋۋەل ئول بولغايكى بولغىل دادرەس،
سوڭرە ئەقلىڭ بىرلە ھەر ئىش ئەيلە بەس.
ھەم شەكىبالىككە قۇربەت ئەيلەگىل،
ھۇرمەتى مەردۇم نىھايەت ئەيلەگىل.

يانە تۆرت ئىش كۆپ يامانلىق كەلتۈرۈر

تۆرت خىسلەتدۇر يەنە، ئەي ھۇشيار،
كۆپ يامانلىق ئەل ئۈچۈن ئول ئىشدە بار.
تۆرتدىن بىرى ھەسەد كىنى ئېرۇر،
ئاندىن ئۆتسەڭ ئۇجبى خۇدبىنى ئېرۇر.
خەشمى كەلگەن ۋاقتدە يۇتمەسلىك يەنە،
تۆرتىنى بىلگىل بەخىللىك ئەي يەنە.
ئەي قوزۇم، كەم يۇر بۇ خىسلەت گەردىغە،
تا قوشۇلما بەس يامانلار فەردىغە.
غىل - غەشىنى تاشلا زەردەك پاك بول،
گۆردە تۇفراق بولماي ئەۋۋەل خاك بول.
ھىرسىنى تاشلاپ قانائەت ئۇشلەگىل،
ھەم ئۆلۈم ئەندىشەسىنى خۇشلەگىل.
كىم مۇھىب بولسا ئاڭا بول ھەمنىشىن،
دۇشمەنىڭ يۈزىنى ھەرگىز كۆرمەگىن.

تۆرت ئىش مۇدبىر نىشانى دېدىلەر

بولدى مۇدبىرلىك نىشانى تۆرت ئىش،
ئىشىتىپ كۆڭلۈڭدە ساقلا يازۇ قىش.
مەشۋەرەت ئەھلىگە قىلماق راز بىل،
سىمۇ زەر جاھىلغە بەرمەك باز بىل.
كىمكى پەندى دوستنى قىلماس قەبۇل،
مۇدبىرى ئەبلەھ ئېرۇر ئول بۇل فۇزۇل.
كىمكى دۇنيادىن ئالالماس ئىبرەتى،
مۇدبىرىدۇركىم قىل ئاندىن نەفرەتى.
مەشۋەرەت ئەبلەھكە كىمكى قىلدى راز،
دىۋە مەلئۇنى قىلۇر گۇمراھ ساز.
ئولكى مالۇ زەرنى جاھىلغە بېرۇر،
قايدىن ئول مەقبۇل قاتارىدىن بولۇر.
سىمۇ زەر جاھىل قولىغە كىرسە گەر،
ئەيلەگەي ئىسراف ھېچ قىلماي خەدەر.
دوستدىن مۇدبىر ئىشىتمەس پەندنى،
بەلكى جەھلىدىن ئۇزەر پەيۋەندنى،
ئىبرەتى ئالغىل زەماندىن، ئەي جەۋان،
تاكى كىرمە دەر قەتارى ئەبلەھان.
مۇدبىرى دۇنياداَ گورى كەلتۈرەر،
ئاخىرەتدىن بەس قاچان بەھرە ئالۇر.

تۆرت ئىشنىڭ كۆپ زىيانى دېدىلەر

تۆرت ئىش كەلدى بوزۇرگى كۆپ يامان،
گەرچە كۆزگەدۇر كىچىك، كۆپتۇر زىيان.
بىرىسى خەسمىڭ، بىرىسى ئوت ئېرۇر،
يانە بىمارىكى دىلنى ئۆلتۈرۈر.
دانىشىكى ساڭا ئارايىش بېرەر،
تۆرتىدۇركىم ساڭا كۆپ تەشۋىش بېرەر.
كىمكى دۇشمەن كۆزىگە بولدى ھەقىر،
بىگۇمان ئاندىن قىلۇر رۇزى نەفىر.
زەررەئى ئوت بولسە گەر ئەفرۇختە،
كۆركى ئالەم بولغاي ئاندىن سۇختە!
رەنجى ئەندەك بولسە، بول غەمخارەلىك،
تاكى كۆرمە ئاجىزۇ بىچارەلىك.
دەردى سەرگە كىمكى قىلمابدۇر ئىلاج،
خەۋفى ئول بولغايكى بولغاي بەد مىزاج.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

ئوت ئەگەر ئانداق ئۇچەر گەر تۇشسە ئاب، ۋاي ئول سائەتكە تاپسە ئەلتساب.

بۇ بەيانى دۇر فەسادى پادىشاھ

تۆرت ئىش كەلدى فەسادى پادىشەھ، پادىشاھگە يەتكۈسىدۇر كۆپ ئەلەم.
گەر بۇ ئىشتا شادتۇر مۇلكى تەبەھ. گەر خەلەل ھەم كاتىبى دىۋان ئېتەر،
ئەۋۋەلىدۇر مۇلكىغە جەۋرى ئەمىر، ئاقىبەت رەنجۇر ئول سۇلتان ئېتەر.
يانە قىلسە كۆپ خىيانەت ئول ۋەزىر. چۇن سەلاھىيەت ئىشىنى شەھ ئېتەر،
كىم يەنە بېگى خىيانەتلىك ئېرۇر، بېگى ھەم قۇل زۇلمىدىن كوتەھ ئېتەر،
پادىشاھ مۇندىن زەلالەتلىك ئېرۇر. بولماسە گەر ۋاقىغۇ دانا ۋەزىر،
ھەم ۋەزىرى بولسە غافىل بىخەبەر، پادىشاھقە كۆپ يېتەر ئاندىن زەرىر.
مۇلكى شەھ ئاندىن بولۇر زىر ۋۇزەبەر. تۇتماسە گەر شەھ سىياسەتنى بىكار،
قىلسە گەر شەھ مۇلكىغە بېگى ستەم، بۇزغاي ئول شەھ مۇلكىنى كۆپ نابىكار.

تۆرت ئىشدىن باز سەن تۇتغىل پەناھ

كىمدە تۆرت ئىش بولسە ئەي يارى ئەزىز، كىمكى بالا بولسە كىبىردىن گەردەنى،
ئۆزگە تۆرت ھەم بولغۇسى مەۋجۇد نىز. دوستلار بولغايلار ئاخىر دۇشمەنى.
بىگۇمان بىل كىبىردىن دۇشمەن تۇغەر. كاھىلىنى كىمكى قىلسا پىشەئى،
خارلىك تەن كاھىلى ھاسىل ئېتەر. ئۆز ئاياقىغە ئۇرۇپدۇر تىشەئى.
ئاقىبەت رەسۋا قىلۇر كارى لۇجاج، خەشمى كەلگەن ۋەقتى ھەركىم يۇتمادى،
خەشمىغە بولماس پۇشەيمانى ئىلاج. بىل پۇشەيمان ئاندىن ئەسلا كەتمەدى.
گەر لۇجاجى كىمسەدىن پەيدا بولۇر. كىمكى ئول ئازادە تەن پەرۋەر ئېرۇر،
تاڭلا ئانى شۇمىدىن رەسۋا بولۇر. ئادەم ئەرمەس بىلكى گاۋۇ خەر ئېرۇر.

تۆرت ئىشتا بىل بەقا كەمراقدۇر

تۆرت ئىشتا، بىلكى، كەم بولغاي بەقا، گەرچە بولسا زەن زەمانى مېھرىبان،
سال قۇلاق ئەي مۇئمىنى مەيمۇنلىقا. يوق بولۇر مېھرى ئېرى ئاچسا زەبان.
جەۋرى سۇلتانغە بەقا كەم يەتكۈرەر، كىمكى ناجىنس بىرلە بولسە ھەمدەمى،
دوستلىغ رەنجۇ تەئەبدىن كەمتۇرەر. كىم كۆرەر ئاندىن نىشانى ئادەمى.
ئۆزگەسىنى بىل ئەيالىنىك مېھرىدۇر، سۇھبەتى ناجىنس دۇر جان كاھىشى،
بىبەقا ھەم سۇھبەتى ناجىنس ئېرۇر. بىلگۈسىدۇر بۇ رەۋىشنى ھەركىشى،
قىلسە گەر سولتان رەئىيەتكە ئىتاب، رو بەرو كەلسە ساڭا ناجىنس گەر،
مىسلى خەس بىلكىم ئېرۇر بىر روبى ئاب. ئەي قوزۇم، قىل بادەك ئاندىن گۇزەر.

بۇ رەۋىشدە بولغانىك بىمراقدۇر

تۆرت ئىش بولغۇسى تۆرت ئىشدىن تەمام، ئىشتىب كۆڭلۇڭدە ساقلا، ئەي كىرام.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

دانىشمەك بولغاي خىرەددىن باكەمال،
ھەم ئەمەلدىن دىن بولغاي باجەمال.
دىنسىز ھەم فەھمزدىن كامىل بولۇر،
شۇكۇر بىرلە نېئمەتىمەك شامىل بولۇر.
دانىشمەك تاپقاي خىرەددىن بەھرەئى،
بېئەمەللەردە بولۇرمۇ زەھرەئى.
شۇكرى نېئمەتكە كەمالى يەتكۈزەر،
دىنىغە تەقۋى جەمالى يەتكۈزەر.

تۆرت ئىشنىڭ كۆپ پۇشەيمانى بولۇر

تۆرت ئىش باردۇركى قولدىن كەتسە گەر،
كۆپ قىيىن كەلتۈرمەكىدۇر دېدىلەر.
ناگەھانى گەر ئاغىزدىن چىقسە سۆز،
يا كەماندىن كەتسە ئوق، ئەي خۇش رەمۇز.
كەلتۈرۈپ بولماس ئانى بەس قايتۇرۇپ،
ھەم قەزانى قايتۇرۇرنى كۆرمە ئەپ.
ئۆمۈر زايەئ بولسە گەر، ئەي بۇل ۋەفا،
كەلمەگەي قايتمىپ چۇ چەكسەڭ مىڭ جەفا.
كىمدە بى ئەندازە سۆزلەر باردۇر،
بىل نەدامەتتىن ئاڭا بىسياردۇر.
مەرد ئول بىھۇدە سۆزنى سۆزلەمەس،
ئاقىلان ئوقنى قايتۇرۇرنى كۆزلەمەس.

تۆرت ئىش ھەم تۆرت ئىشنى قايتۇرۇر.

تۆرت ئىشدۇر بىلگىل، ئەي جانى ئەزىز،
بولسە بۇل تۇرماس قاشىغە تۇرتى نىز.
ھەرقاچان بىدادى بولسە ھەم قەدەم،
قۇۋۋەتۇ شەۋكەتنى ئول قىلغاي ئەدەم.
كاھىلى كەلسە كېتەر دەۋلەت يەنە،
زۇلمى شەھ قىلسە كېتەر مۇلكەت يەنە.
شادلىك تۇرماس ئەگەر كەلسە مەزاھ،
قىلماغاي ھەزلۇ مەزاھ ئەھلى سەلاھ.
.....①
بىل سەخادىن ئابرو ئەفزۇن بولۇر،
بۇخلدىن مەقبۇللار مەلئۇن بولۇر.
بول ھەمىشە، ئەي قوزۇم ئەندەرسەخا،
تاكى كۆرگىل ئۆز يۈزۈڭدىن يۈز سافا.
بىھۇنەرغە دوستلىك ئەينى خاتا،
بىلكى ئاڭا دۇشمەن ئولساڭ كىم رەۋا.
دۇشمەن ئولساڭ چۇنكى زار ئولغاي نىھان،
دوستۇڭدىن بەلكى بەركىت، ئەي جەۋان.
بولماغايسەن تاكى ئەلگە شەرمىسار،

① بۇ جايدىن بىر ۋاراق يوقالغان

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى

زەھری قاتىلِ بىلكى ئول نادان ئېرۇر. بارچە ئىش فەخری كېلىپتۇر ئاشۇ نان،
دەردلىك تەرياكدىن تابقاي نىجاد. بەس ئىشىك ئاچ دوستلارگە تاشلا خان.
زەھردىن ساغ ئەل دىلى بولغاي مىھاد. گەرچە دانادۇرسەنۇ ئەھلى پەنا،
سەبرۇ ئىلۇ ھىلم كۆڭۈل باغىدۇر، سەن ئۆزۈڭنى بارچەدىن كەمتەر سانا.
ھىرسۇ بەغزۇكىنە قاتىل زەھر ئېرۇر.

تىغلۇ خاتۇن سۇھبەتىگە كەم يۇگۇر

ئىككى خىسلەت كەلدى ئەبلەھغە نىشان، كىمكى گۈدەك بىرلە قىلدى ئولتۇرۇش،
رىغبەتى خاتۇنِ، جۇلۇسى گۈدەگان. بولماغاي بىر زەررە ئاندە ئەقلۇ ھۇش.
ئەي قوزۇم، خاتۇنغە رىغبەت قىلمە كۆپ، كىمكى ئانىك ئەقلۇ ھۇشى بولماسە،
رازى دىلنى دېمە ئاڭا ئولتۇرۇپ. ئول ئۆلۈكدۇر، سەن تىرىكلەردىن دېمە.

ئەي قوزۇم، پەندۇ نەسىھەت گۇش تۇت

كىم سېنىك يۇزۇڭغە ئەيبىك ئايتەدۇر، گەرچە ئول ھۇردۇر، ئەزىزلەر بەندە دەر.
بىل سېنى زۇلمەتدىن نۇرگە قايتەرۇر. ناكەسدىن گەر كۆرۈنسە دەستگاھ،
ساڭا ھەركىم گەر بولۇپدۇر رەھنەما، قىلمە ھاجەت كۆز بىلەن ھەرگىز نىگاھ.
جان بىلەن قىلغىل ئانى شۇكرىن بەجا. قويمە ناكەس ئاستانىغە قەدەم،
ھەم خىرەدمەندى زەمانىڭنى تانى، گەر كۆزۇك چۇشسە ئاڭا ھەم ئۇرمە دەم،
ياخشى خۇلقۇ ياخشى خەلقىڭنى تانى، ھەرگىز ئەبلەھنىك ئىشىدە بولماغىل،
ئىككى ئەلدىن قىلمە ھالىڭنى نىھان، مال ئۈچۈن ھەرگىز خۇشامەد قىلماغىل،
ياری غارىڭۇ تەببى نۇكتەدان. ئىككىدىن پەرھىز قىل، ئەي ھۇشيار،
ئىختىيارىڭدە سەۋەبى كاربدۇر، تاكى كۆرگىل ئايەمنى رۇزگار.
ئەي يىگىت، نەفسىك يولىغە كەم يۇگۇر. بىرى ئول ستىزەلىك دۇشمەن ئېرۇر،
ھەرنەكىم شەرۇ ئۇزرە بولدى ناپسەند، دوستى ناداندۇركى مىھنەت يەتكۇزۇر.
يۇرمە ئانىك گەردىغە، ئەي ھۇشمەند. بەس ئۆزۈڭنى دۇشمەنىكدىن دۇر قىل،
ھەرنەكىم ھەق ئەيلەدى ساڭا ھەرام، دوستى نادانلارنى ھەم مەھجۇر قىل.
سەن ئالىپ ئاندىن بولۇپ بول نىكنام، ئەي قوزۇم، ھېچكىمگە سەن قىلمە دۇرۇشت،
روزىئى ھەر روزاڭى بەرگەي خودا، تاكى مەردۇم قىلماسۇنلار ساڭا پۇشت.
تەڭگى دەست كۆپ بولماغىل، ئەي خۇدنەما. ياخشى سۆز ئىشىتسە سەندىن گەر فەقىر
تازە يۇز ھەم نىكخۇ بول، ئەي ئەخى، ياخشىدۇر ئاندىنكى كېيدۇرسەك ھەرىر.
تا ئاتانغايسەن جەھان ئىچرە سەخى. خەشمنى يۇتماق ئولۇغلۇقدىن ئېرۇر،
دىلنى غەلۇ غەشدىن ئەتگىل پاك سەن، ھەددى بولغايمۇ بۇ ئىش ھەركىم قىلۇ،
سىينەنى بىكىنە قىل مىسلى چەمەن. كىمكى ئەل بىرلەن مۇڭاسا قىلمادى،
تەكىيەنى كەم ئەيلە ئۆز كىردارىڭە، ئۇمرىنى شىرىنلىكىن ئول بىلمەدى.
دىلنى تاشلا رەھمەتى جەببارىڭە. ئولكى ھەم شوخۇ ئاڭا ھەم شەرم يوق
بارچە ئىشدىن خەلق نىكۇ ياخشىدۇر، بىل ئانى ناپاك زاد، ئەي كۆڭلى توق
خەلق خۇلقى خۇشنى كۆپ ئىززەت قىلۇر. گەر بولاي دېسەك مەلامەتدىن ئەمان،
كىمكى بولدى بەندى شەھۋەتكە ئەسىر، بول ھەمىشە ھەمنىشىنى بۇزۇرگان.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

سەككىز ئىشنىڭ تەركىنى بەردۇش تۇت

خارلىمىڭ بىلسەڭ سەكىز ئىش كەلتۈرۈر،
سەن ئەمەل قىل، بولماغىل ئەھلى غۇرۇر.
كىم بىراۋگە بىتەلەب مىهمان بولۇر،
ئۆزىنى مىسلى چىبىن كەم كۆرسەتۇر.
كىمكى جاھىلدۇركى ھەمدۇر جەڭگى جۇي،
سەن ئانىڭ سۆزىگە كىرمەكلىكنى قوي.
چۈنكى كىردىڭ خار بولدۇڭ شۇل زەمان،
تۇت قۇلاغىڭغە بۇ پەند، ئەي نەۋ جەۋان.
جەھلىدىن سۈلتاننى ھەركىم خار ئېتەر،
بىگۈمان باشىغە رەسۋالىغ يېتەر.
ئاڭا ھەم نادانىيۇ خارى يېتەر،
كەد خۇدالىغ مەردۈم ئازادە ئېتەر.
كىم زەبەردەستلىكتە گول مەشھۇردۇر،
خارلىق يەتكەي، تەماشاسىنى كۆر.
كىم سېنىڭ سۆزۈڭگە سالماپدۇر قۇلاق،
سۆزلەمە، بەلكى ئۆزەڭ تۈتغىل يىراق.
دۈشمەنىڭدىن ھاجەتىڭنى ئىزلەمە،
خار بولساڭ سوڭ كىشىغە سۆزلەمە.
بىئەقىللەردىن مۇراد ئىستەرنى قوي،
كەلمەسۇن خارى بەناگەھ روبەروي.
خاتۇنۇ گۈدەككە ھەزل ئەتمەڭ يەنە،
تاكى بولماڭ خارۇزارۇ مۇپتىلە.

ئالتە ئىش بىرلەن ئۆزۈڭ قىل پەرۋەرىش

بۇ جەھاندىن ئالتە ئىشنى ئۇشلەغىل،
ئالتە ئىش بىرلەن دىلىڭنى خۇشلاغىل.
ئەۋۋەل ئول بولغاي تەئامى خۇشكار،
ھەم يەنە يارى مۇۋافىق، ئەي نىگار.
باز مەھبۇبىكى باردۇر مىهرىبان،
راست سۆزدۇر يانە بىرى ئەي جەۋان.
ھەرنەكىم ئالەمدە ئەرزان ئولغۇسى،
ئەقلى كامىل مەردى شادان ئولغۇسى.
كىمغە ئادەتدۇر تىلەر ھەقدىن نەجات،
ئول كىشى تاپقان ئېرۇر گەنجى سەبات.
ھەرنە ئىستەرسەن، قوزۇم، ھەقدىن تىلە،
بەرمەسە سەن ئەيلەگىل ئاندىن گىلە.
چۈنكى ھەقدىن ئۆزگە ھامى بولماغاي،
خەلقدىن نەفئۇزەرەر ھېچ كەلمەگەي،
كىمكى قورقۇپدۇر خۇدانىڭ قەھرىدىن،
ھەركىشى قورقار ئول ئەردىن، ئەي ئەمىن،
كىم تىلىن بەد سۆزلەمەكدىن قىلدى پەست،
قىلدى شەيتانى لەئىننى زىرى دەست.

بەش كىشىدىن كۆرمەگەيسەن بەش ئىشى

بەش كىشىدىن بەش ئىشى كەلمەس ۋۇجۇد،
ئايتايىن خۇب ئاڭلا، ئەي ئەھلى سۇجۇد.
بولماغاي ھەرگىز سىپاھگە دوستلۇغ،
ئاڭلاغىل جان بىرلە، ئەي ئەقلى ئۇلۇغ.
سىفلەدە ھەرگىز مۇرۇۋۋەت بولماغاي،
مىهتەرى بەدخۇگە لايىق كەلمەغەي،
ئولكى ھەم كەززاب ھەم يالغان ئېتەر.
بىۋەفالىغدە ئانىڭ ئۇمرى ئۆتەر.
يا ھەسەدلىك بولدى كىم ئول مالىغە،
كەلمەگەي ھەرگىز بۇ دەۋلەت ئالىغە.

بىلسەڭىز ئۇچ ئىش سەئادەت باشىدۇر

بولسە ھەركىمغە ئۇچ ئىش ئادەت ئەگەر،
ئۆزىنى ئول لايىقى رەھمەت ئېتەر.
بەخت ئىلە دەۋلەت ئاڭا تاپغاي زەفەر.
بولسە گەر ئەيبى بىراۋدە ناگەھان،
ئولكى ئىھسانىنى بىمىننەت ئېتەر،
ھەم مەلامەت ئۇزرە ئول ئاچماس زەبان،

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

كىمنى كۆرسەڭكىم ئىشدۇر ناسەۋاب، زەھمەتى كارىڭنى ئەلدىن دۇر قىل،
سال ئانى ئوڭ يولغە، ئەي ئالىجەناپ. ناپىسەندلىك بارىڭى مەھجۇر قىل.

ئەيشۇ راھەت پەندىنىڭ پاداشىدۇر

تۇشسە باشىڭغە ئەگەر ھۇكمى قەزا، رۇزى شادى يوقلارىڭ ھەم باردۇر.
بول ئاڭا، ئەي بەندە، جان بىرلەن رىزا، ئادەمنى يوقلاساڭ نىئمەت كۇنى،
كىمدە بولسە دانىشۇ ئەقلۇ تەمىز، يوقلاغاي مىھنەت كۇنى. ئول ھەم سېنى.
بەرمەگەي غەير ئەز خۇداگە بىر مەۋنز. مەئرەفەت ھاسىل قىل، ئەي جانى پەدەر،
سەدقەئىكىم بولسە ئالۇدى رىيا، تا تاپاي دېسەڭ خۇدايىڭدىن خەبەر.
ئول قاچان بولغايكى مەقبۇلى خۇدا. كىمكى ئاڭا مەئرەفەت ھاسىل ئەمەس،
ھەر ئەمەلكىم خالىس ئېرمەس، مىسلى زەر، ھېچ بىر مەقسۇدىغە ۋاسىل ئەمەس.
قەلبدۇر، تائەت دېمەس ئەھلى نەزەر. كىم خۇداغە ئارىغى سادىق ئەمەس،
سەن تەۋانگىرلىكنى قىلساڭ ئىختىيار، قۇربى ھەقگە ئول كىشى لايىق ئەمەس.
ئارزۇنى تاشلاغىل، ئەي بەختىيار. كىمكى ئارىغدۇر خۇداگە، ئەي پىسەر،
ھەم يەنە سۆزلەردە تۇت سىدقى زەبان، ئول بەقا ھەردەم فەنا ئۆزرە تاپار.
بەئدەزان ھەفزى ئەمانەت قىل بەجان. ئارىغ ئول بولغايكى بولدى ھەقشۇناس،
كىمكى بولسا مانىئى ئۇشرۇ زەكات، ئارىغ ئەرمەسلەرنى دېمەس جىنسى ناس،
يانە بىئەركان ئۆتكەرسە سالات. كىمكى ئاڭا مەئرەفەت بەرسە خۇدا،
پىش مەردۇم كىمكى رازىڭ پاش ئېتەر، غەيرى ھەق بولماس ئانىڭ كۆڭلىغە جا.
ئول كىشى ئەلبەتتە باشىڭغە يېتەر. بولغۇسى ئارىغنى كۆڭلىدە ۋەفا،
يۇر ھەزەر بول بۇ كىشىدىن زىنھار، كارى ئارىغ جۇملە بولغاي باسەفا.
تا مۇبادا كۆككە يەتكۇرمەي دېمار. تابماس ئارىغ مالۇ دۇنيادىن خەتەر،
ئەي قوزۇم، دەۋلەتغە تەكيە قىلماغىل، بەلكى بولماپتۇر ئاڭا ھەرگىز زەرەر.
نۇكتەنى ناسىھ سىرىدىن ئاڭلاغىل، ھىممەتى ئارىغ تەئالا ھەق ئېرۇر.
چۇنكى كەم ئەيلەر ۋەفا بۇ رۇزگار، كىم ئۆزىدىن فانىئى مۇتلەق ئېرۇر.
سەن بۇ دۇنيا دەۋلەتىنى دېمە يار. ئارىغى دۇنياۋۇ ئۇقبادىن فەراغ،
كىمكى ساڭا غەم كۇنىدە ياردۇر، بەلكى بولغاي غەيرى مەۋلاداغ فەراغ.

بۇ بەياندۇر ۋەرەئىدىن، ئەي قوزۇم

سەن ۋەرەئكە بول مۇدام سابىت قەدەم، كىمكى دەئۋا قىلدى ھەقنى دوستىن،
مۇئتەبەر بولماق كۆڭۈلدە بولسە ھەم. بىۋەرەئدۇر ئاڭلاغىل كازىبلىغىن.
باۋەرەئكە تەرسى ھەق پەيدا بولۇر، نە ئېرۇر تەقۋا ھارامۇ شۇبھە، تەرك
بولسە ھەركىم بى ۋەرەئ رەسۋا بولۇر. قىل، لىباس ئىچمەك يېمەكدىن ئەي بەدەرك.
كىمكى ئالسە ئول ۋەرەئ ئىلمىن سەبەق، ھەرنەكىم ئاڭا دۇر ئەقۋايى ھەلال،
ئۆزنى ئالىش قىلغۇسى ئەز غەيرى ھەق. ئول ھەم ئەربابى ۋەرەئلەرگە ۋەبال.
بولسە كىم تەقۋا لىباسى بىرلە راست، چۇن ۋەرەئ ھەم يارى بولدى ئىلم ھەم،
ھەر ئىشىدۇر ھەق ئۇچۇن بىكەمۇ كاست. جەننەت ئالدىڭ بولسە ئىخلاسىڭ بەھەم.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

ناگەهان، ئەي بەندە، سەن قىلدىك گۇناھ، گەر گۇناھى نەقدى كەلدى باۋۇجۇد،
تەۋبە قىل دەرھالۇ ئاندىن قىل پەناھ، بولسا تەۋبەك نەسىيە تاپماك ھېچ سۇد.

كەلسە مېھمان خىزمەتىنى تۇت لەزۇم

ئەي بەرادەر، ئەيلە مېھماننى ئەزىز، ئول خۇدادىن لۇتف كۆچ كۆرگەي بەدۇش.
تا ئەزىز تۇتسۇن سېنى ھەم ئۇزگە نىز. مېھماندۇر بەس ئەتاھايى كەرىم،
مۇئمىننى مېھماننى كۆڭلىن خۇشلادى، كىم ياشۇندى مېھماندىن دۇر لەئىم.
ئول يولىن جەننەت ساربغە باشلادى. بولسە مېھمان ئام يا خاس، ئەي كەرىم،
كىمكى تەبئى تاپتى مېھماندىن مەلۇل، سەن ئانى ئالدىغە كەلتۇرگىل نەئىم.
ئاندىن ئازۇردە خۇداۋۇ ھەم رەسۇل، سەن تەكەللۇفدىن ئۆزۇڭنى تۇت يىراغ،
بەندە ئىكىم خىزمەتى مېھمان ئېتەر، تاكى ئاندىن قالماسۇن كۆڭلۇڭدە داغ.
ئۆزىنى شايستەئى رەھمان ئېتەر. گەر تەكەللۇف قىلساك، ئايا ئەي ئوغۇل،
كىمكى مېھماننى كىرامى ئەيلەدى، خاتىرىك بولغاي ئىكىنچىگە مەلۇل.
كۇشىشىن بانىك نامى ئەيلەدى. ئازۇ كۆپدىن ھەرنەئى بارىڭنى سەن،
مېھمان ئۆز رىزقىنى ئالىپ كېلۇر. سەرف قىل مېھمان قاشىغە بىسۇخەن،
ھەم گۇناھى مىزبان نابۇد بولۇر. نان بەرسەك فى سەبىلىللاھ بەر،
كىمنى گەر بولسە ئۆيىدە دۇشمەنى، فى سەبىلىللاھ بېرىپ جەننەتكە كىر.
دۇر قىلغاي مېھماننى مەقدەمى. كىم يالاڭغاچغە بېرىپدۇر جامەسىن،
ئەي قوزۇم، مېھماننى بەس ئەغراز قىل، ھەق بىرۇر رەھمەت ساربدىن تامەسىن،
چۇنكى مېھماندۇر ئەتاھارىي جەلىل. سەن چىقارساك ھاجەتى مۇھتاجنى،
كىمكى مېھمان خاتىرىن ئەئراز ئېتەر، كۆرەسەن دەۋلەت باشىغە تاجنى،
كەلسە گەر كافىر ئاڭا دەرباز ئېتەر. كەلسە دەۋلەت ناگەهان، ئەي بەختىيار،
كىمكى مېھمانغە چىرايىن تۇتتى خۇش، خەير قىلغىل ھەم نىھانۇ ئاشكار.

بۇ بەيانىدۇر بەخىللارگە سەزا

ئەي قوزۇم، ھەرگىز يېمە نانى بەخىل، ھەر خەسىسدىن ياخشىلىقنى تۇتمە كۆز،
ئاچىدىن ئۆلسەك بولمە مېھمانى بەخىل. ساڭا گەۋھەردىن زىيادە بۇ رەمۇز.
نانى مۇمسىكدۇر تولا رەنجۇ ئەزاب، ھەرنە خەير ئەتسەك ئۆزۇڭدىن كۆرمەگىل.
بېرەدۇر نانى سەخى بۇيى گۇلاب، ھاجەتىڭنى ماسىۋادىن سورماغىل.
بىتەلەب ھەرگىز بىراۋنىك خانىغە، خەير قىلساك قويماغىل مىننەتكە يۇز،
بارماغىل كۆز سالماغىل ھەم نانىغە. بىتماغىل ناگەھ مۇكافاتىغە كۆز.

سەختى دىللارگە ئەلامەت ئۇچ ئېرۇر

سەختى دىلغە ئۇچ ئەلامەت باردۇر، كۆرسەڭىز يۇز تولغاماق دەركاردۇر.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى

كىم زەئىپلەرگە قىلۇر جەۋرۇ ستەم،
ھاجەتنىڭنى بارىپ ئاندىن ئىستەمە.

بى قەنائەتلىكدەدۇر مەشھۇر ھەم.
ھەر سەھەر تۇرغىلۇ ئىستىغمار قىل،

ھەم نەسىھەت ئەيلەسەڭ ھەرچەندە گەر،
فۇرسەتى تاپساڭ خۇداغە كار قىل.

سەخت كۆڭلىغە ئانى قىلماس ئەسەر.
ھەمىشىنىڭ بولسە غەيبەت قىلماغىل،

ھەركىمنىڭ ھەم ھەياسى بولماسە،
غەيرى شەيتان بولسە لەئنەت قىلماغىل.

مالۇ دۇنيانىڭ تەمامى پۇچ ئىبرۇر

پارچە مالىڭدۇر قولۇڭدە ئارىيەت،
بولدى بۇل دۇنيا مىسالى قەنتەرەھ،

گەر ئەجەل كەلسە كېتەرسەن خالى يەد.
بارچەدۇر ئول قەنتەرەھكە ئەھلى رەھ.

ئارىيەتلەردىن ئۆزۈڭنى قىل خەلاس،
كىمكى بۇ كۆفروككە قىلسە خانەئى،

ھېچكىم گورىغە ئىلتىماس زەرپالاس.
دېمە ئاقىل، بەلكىدۇر دۇشمەنىڭ،

كىمنى كۆرسەڭ ھاسىلدۇر ھەمچۇنىن،
مالۇ ئەۋلاد ھەممەئىدۇر دۇشمەنىڭ،

ئۇچ قارى گەرباسۇ ھەم ئۇچ گەز زەمىن.
گەرچە ئول ئالدىڭدەدۇر كۆز رەۋشەنىڭ.

بەلكى ئۇشبۇ ھەم گۇمانى بەندەدۇر.
«ئىننەما ئەمۋالەكۇم» نى ياد قىل،

نەچچەلەر بىگورۇ بىگەرباس ئىبرۇر.
مالۇ مۇلكى بۇ جەھان بەرباد قىل.

بەس تىرىكسەن ھاجەتى مەردۇم چىقار،
فەقرۇ دەرۋىشى سەفايى بەندەدۇر،

تاكى بەرگەي ھاجەتىڭنى كىردىگار.
چۇنكى ئول يەردە رىزايى بەندەدۇر.

ھەرنە بەردىڭ ھەق يولىغە باقىيدۇر،
كىمكى ئول بەندى زىيادەت بولغۇسى،

ھەرنەكىم ئىلكىڭدەدۇر، ئول فانىيدۇر.
دۇشمەنى ئەھلى سەئادەت بولغۇسى.

بۇ بەيان كەلدى سەخىغە تۇھفەئى

بول ھەمىشە بەس جەۋانمەرد، ئەي ئەخى،
ھەمەمى دەۋزەخدە ھەم ئىبلىسدۇر.

چۇنكى بولماس دەۋزەخى ھەرگىز سەخى.
مەۋسۇفى دەۋزەخدە ئاتمدۇر سەقەر،

بار سەخىنىڭ يۇزىدە نۇرۇ سەفا،
ئەھلى بۇخلۇ كىبرىغە بولغاي مەقەر.

چۇنكى جەننەتدە قەرىنى مۇستەفا.
ھېچ مۇمسىك تاپماغاي سۇيى بىھىشت،

ھەق دەرى جەننەتكە، ئەي نىكۇ سىرىشت،
بەلكى ئانىڭا يەتمەگەي بۇيى بىھىشت.

بىتدى دەپ جايى سەخي بولغاي بىھىشت.
ئادەمىلىغ بىرلە بەس مەشھۇر بول،

ھەم جەھەننەمنىڭ سەخىغە ئىشى يوق،
كىبرۇ بۇخلۇ كىنەدىن ھەم دۇر بول.

دەۋزەخە غەير ئەز بەخىل بىر كىشى يوق.
ھەم سەخى بولغىلۇ بولغىل بىنەزىر،

پىشە ئەھلى بۇخلغە تەلبىسدۇر،
تا سېنىڭ بولغاي دىلىڭ بەدرى مۇنىر.

ھەم مۇنافىق دەۋزەخىغە تۇھفەئى

ئۇچ ئەلامەت بار مۇنافىقلار ئارا،
ئول ئۇچۇن مەقھۇر باقەھرى خۇدا.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

بىرىدۇركىم ۋەدىغە قىلغاي خىلاپى،
سۆزىدە بولماس بەغەير ئەز كىزبۇ لاپى.
ھەم يەنە ئولكىم ئىمانەت بولغۇسى،
ھەم ئامانەتكە خانەت قىلغۇسى.
ۋەدەسىدە بولماغاي ھەرگىز ۋەپا،
ئەھلى جەننەتلەرگە ئۇچ خىسلەت بولۇر

كىمدە بولسە ئۇشبۇ ئۇچ خىسلەت ئەگەر،
بىشەكۇ بىخەۋف جەننەتكە كىرەر.
بىرى شۈكرى نېئمەتۇ ھەم بىرى سەبر،
ھەم بىرى دىلنى جۈلاسىدۇر بەجەبىر.
كىم گۈناھىغە چۇ ئىستىغپار ئېتەر،
ئاتەشى دەۋزەخدىن ھەق ئازاد ئېتەر.
كىمكى قورقۇپدۇر خۇدايىدىن تەمام،
ئۇزر ئېتەر جۇرمىغە ئول دائىم مۇدام.
مەئسىيەتنى كىمكى پەى دەر پەي قىلۇر،
ئۆزىنى دەۋزەخ ساربغە شەي قىلۇر.
خەير قىلساك ئۆز قولۇڭدىن ئەيلەگىل،
فەقرلەر كۆڭلىنى تەسكىن ئەيلەگىل.
بىر دەرەمنى كىمكى ئىلكىدىن بېرۇر،
ئۆلگەندە يۇز دەرەمدىن ياخشىدۇر.
ھەرنە بەردەك قىلماغىل ئاڭا رۇجۇئ،
گەرچە ئارتۇر ساڭا ھەردەم خەۋفى جۇئ.

بىر نەچە ۋەقت ئۇخلاماغلىق بەد بولۇر.

ھەر كۇنىنىڭ ئەۋۋەلى ھەم ئاخىرى،
ئۇخلاماق بولدى ھەرام، ئەي سەرۋەرى.
ئەھلى ھىكمەتلەرگە بەس كەلمەس سەۋاب،
ئافتابۇ سايە ئورتاسىدە خاب.
قىلما ھەرگىز، ئەي قوزۇم، تەنھا سەفەر،
چۇنكى تەنھالىكدە ھەر خەۋفۇ خەتەر.
قولنى قاتتىق يۇزگە ئۇرماق شۇم - شۇم،
ئولتۇرۇشنى ئەيلە بائەھلى ئۇلۇم.

كېچەسى ئايىنەغە باقماق خەتا،
كۇندۇزى كۆرسەك يۇزۇڭنى دۇر رەۋا.
ئۆي ئەگەر تەنھاۋۇ ھەم تارىكدۇر،
كىرمە يالغۇز ئۆيگە ئەقلىڭ نىكدۇر.
چارپالارنى قەتارىدىن يانا،
ئۆتمەگىل زىنھار، ئەي ساھىب دۇئا.
چۇنكى ئۆتسەك رىزقى روزىڭ كەم بولۇر،
ھەرنە يادىڭ زىھندىن بەرھەم بولۇر.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توري

جايى خابه كىمكى ئۇريان ئۇخلادى،
كەمبەغەللىك ئانى ھەردەم يوقلادى.
بولماق ئۇريان ھەم فەقىزلىك كەلتۈرۈر،
غۇربەتى بىسيارۇ پىرلىك كەلتۈرۈر.
ھەم جەنابەتدە تائامنى يېمەكىك،
ئاتە ـ ئانە ئاتىنى ھەم دېمەكىك،
ھەم ئاياغ ئاستىغە سالسائك نان ئۇشاغ،
ئىشتىپ كۆڭلۈڭغە ئال، ئەي ئەقلى ساغ.
ھەم بەھىر چۈبىلە تىشنى كولادىك،
كالتەك ئالىپ دەۋلەتنىڭنى قوغلادىك.
يۇۋماغىل قولۇڭنى خاكى گىل بىلەن،
دەۋلەتىك كەتسە، ئالالماك پۇل بىلەن.
ئاستان ئۇستىغە ھەم قىلما نىشەست،
كەم بولۇر روزۇك سېنى، ئەي ھەقپەرەست.
تەكىيە قىلمە باز باپەھلۇيى دەر،
كۆپ كىشى كۆرگەن بۇ ئىشلاردىن زەرەر.
كېچەسى ئۆيۈڭنى جارۇب ئەيلەمە،
خاكى رۇبە ئۆيۈڭگە تۇپ ئەيلەمە،
كىم خالا جاگە تەھارەت ئەيلەدى،
ھەرنە بارىن بىلكى غارەت ئەيلەدى.

جامەسىن تەن ئۇزرە تىكدى ھەر كىشى،
بىنەۋالمغدۇر ئانىك دائىم ئىشى.
كىم ئېتەك بىرلەن يۇزىنى پاك ئېتەر،
ھېچ گۇمان يوق رىزقىغە نۇقسان يېتەر.
ياخشى ئېرمەس پۇلەپ ئۆلتەرمەك چەراغ،
بارماسۇن دۇدى چەراغىك تا دىماغ.
ئۇزمىغىل سەقالە شانە مۇشتىرەك،
چۇنكى خاسانلار بۇ ئىشنى دەر ھەلەك.
ھەم سەقالىڭنى قۇرۇق قىلمە تاراغ،
نەگەھانى بولماسۇن دەۋلەت يىراغ.
قويماغىل ئۆيگە ئۆرۈمچى تارىنى،
خەرجى قىلمە قولدە ھەرنە بارىنى،
ئۇشلامە ھەم رۇزىغانىڭنى بەتەك،
ئاخىرەتنىك يولىغە ھەم بولمە لەك،
كەچ بارىپ بازاردىن ھەم ئەرتە قايت،
كىمكى جانىك دوستىدۇر سىرىڭنى ئايت.
خەتم بولدىيۇ بەيانى داستان،
پەندنامە دۇر ئاتى، ئەي راستان.
شەيخ ئەتتارى ۋەلىنىك سۆزلەرى،
ھەر يەرەدۇر سۆزلەرى، بار ئۆزلەرى.

سەبەبى تەبدىلى «چەھار كىتاب» پارسىدىن تۇركىغە ئانى بەيانى

ئەي ماڭا ھەمسۇھبەتى يارانى مەن
ئەسدەقاۋۇ دوستۇ جانانى مەن
ئەمدى ئاڭلاك بۇ كەمىنە ئەرزىنى،
خاتىرىدە ساقلاغان بىلغەرزىنى.
ئەل ئارا شۇھرەت تاپىپدۇر بۇ كىتاب،
باش ئاياغىدۇر ئانى ھەم تۆرت باب.
«چار كىتاب» ئېردى مۇسەممما ئەل ئارا،
پارسى تىل بىرلە بولغاندۇر ئەدا.
ھەربىرى ھەم ھەر كىشىدىن مەسنەدى
بارچەسى ھەم ئېردى ئەلغە مۇھتەدى
ئەۋۋەلىغە ئىسىم بولدى «نامى ھەق»
ئۇل شەرەفىددىن بۇخارىدىن سەبەق.
ھەم ئىكىنچىيۇ ئۇچۇنچى نىسبەتى،
ئىككى ئەردىن ئېردى ئانى رىغبەتى.
ھەم بىرىسدۇر جەلالىددىن كىشى،
ئەل ئىچىغە ئىلمۇ دانىش ۋەرزىشى.
ئول بىرىنىك ئىسمى نامەئۇلۇمدۇر،
ئەل ئارادا ھەم ئاتى مەئدۇمدۇر.
بولدى تۆرتىنچىنى ئاتى «پەندنام»،
شەيخى ئەتتارى ۋەلى ئۇل زۇلكەرام.
نەزم بىرلەن ئەيلەدى تەرتىب بەس،
كىمكى كۆرسە قىلدى پەندىغە ھەۋەس.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

بارچەسى ھەم لايىقى ئەتۋار ئىدى،
ھەم مەسائىلى زەرۇرى بار ئىدى.
كاتىبى ھەم بەچچىلەر بولغان ئۈچۈن،
ھەم يەنە مەكتەبدە ئوقۇلغان ئۈچۈن.
ھەم زەمانىدىن ئۆتۈپ كۆپ فۇرسەتى،
بەس يېتىپدۇر تەرتىبىغە ئىللەتى.
ئانىلىك ئۈچۈن ھۆكمىغە تەھقىق يوق،
ھەربىرىدىن ھەم يەنە تەدبىق يوق.
بىلسە بولماستۇر غەلەتمۇ يا رەسا،
چۈنكى بىتىگەن ئانى كۆپ مەرھەبا.
بەس كۆرۈپ ھەردەم ئۆزۈمغە ئويلادىم،
ناگەھانىدىن قۇلىغە ئالسە كىشى.
ئوقۇغان سۆزنىغە كۆڭلى تولماسە،
كاشكى بۇل بىرلە مەشھۇر ئولماسە.
بەس يۇرۇپدۇر ئەل ئارا بىپايدە،
چۈنكى ئالماس مۇندىن ھېچكىم پايدە.
ھەم مۇسەننىفلەر بۇ ئىشدىن تىيرەدۇر،
كېچە ـ كۈندۈز خاتىرى كۆپ خىيرەدۇر.
چۈنكى ھەر كىردابىئى ئۇممىد ئەمەس،
كۆرمەگەي ئاقىل ئىشىن مەھزى ھەۋەس.
ئويلاپ ـ ئويلاپ ئۆزگە غەيرەت ئەيلەدىم،
مۇنى تەرتىبىغە ئۆزنى شەيلەدىم.
لېك تۈركى تىلنى كۆردۈم مۇڭا ئەپ،
بۇ ۋىلايەت مەردۇمىنى تۈركى دەپ.
نەزمىنى نەزم ئىلە تەرتىب ئەيلەدىم،
نەسرنى نەسر ئىلە تەركىب ئەيلەدىم.
بۇ ئۈچۈن كۆپ نۇسخىلەرنى جەمئ ئېتىپ،
مۇئتەبەر سۆزلەرنى ئاندىن ئاجراتىپ.

تاپىپ ئالىپ «چار كىتاب» دىن نەچچە خىل،
قايسى مەرغۇبدۇر بۇلۇبان ئاڭا مەيل.
بەس بەنا قىلدىم بۇ تۈركى «چار كىتاب»،
يادگار ئولغايمۇ ئەندەر شەيخى شاب.
«نامى ھەق» نەزمىغە ھەرفى قۇشمادىم،
ئۆزگە سۆزلەرگە بارىپ ياپۇشمادىم.
«پەندنامە» ھەم بولۇپدۇر ئانچۇنىن،
بارچە پەندىن ئاڭلاغىل ئەتتارىدىن.
لېك ئول ئىككىغە، ئەي ئەھلى كەرەم،
مۇئتەبەر سۆزلەرنى قىلدىم دۇرج ھەم.
بارچەسىدۇر ئەلغە لابىدۇ زەرۇر،
ئوقۇماق بەس بارچەگە لازىم ئىبرۇر.
نۇسخەئى تۈركىغە تەبدىل ئەيلەدىم،
بەھرى ئالغاي تا قۇلىغە ئالسە كىشى.
تەئرىخىن سوردىم خىرەددىن، ئەي پىسەر،
«نۇسخەئى تۈركى» دەبان بەردى خەبەر.
ئەيلەبان ئىسقات بىركەم ئوتتۇزىن،
«نۇسخەئى تۈركى» دىن، ئەي ساھىب نىگىن.
بولغۇسى پەيدا چۇ تەئرىخى تەمام،
بىر مىسرا ئۇچ يۇز ئونۇ ئالتى، ئەي كىرام.
سورساڭىز ئاتىم ئۇبەيدۇللاھدۇر،
قەدرىم ئەھلى ئىلمگە بىر كاھدۇر.
ئوقۇغاندە، ئەي يارانلار، بۇ كىتاب،
دىل ئىبرىبان ئىككى كۆزگە كەلسە ئاب.
شۇ زەمان ئەيلەك دۇئادە بىزنى ياد،
ھەق تەئالا شاد قىلغاي سىزنى شاد.
بەس دۇئادە خەتم بولدى بۇ كىتاب،
تىلدا با «ۋەللاھۇ ئەئلەم بىسسەۋاب».